

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2011
6. volební období

106.

USNESENÍ

výboru pro evropské záležitosti
z 15. schůze konané dne 26. května 2011

k Návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany /kód dokumentu 9224/11, KOM (2011) 215 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace předsedy Úřadu průmyslového vlastnictví Mgr. Ing. Josefa Kratochvíla a náměstka ministra průmyslu a obchodu Ing. Martina Tlapy, MBA, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Ivany Weberové a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Jaroslav Lobkowicz v. r.
ověřovatel výboru

Ivana Weberová v. r.
zpravodajka výboru

Jan Bauer v. r.
předseda výboru

Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany

**KOM(2011) 215 v konečném znění, kód Rady 9224/11
Interinstitucionální spis 2011/0093/COD**

- **Právní základ:**
Článek 118 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, Rozhodnutí Rady 2011/167/EU, kterým se povoluje posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
3. 5. 2011
- **Datum projednání ve VEZ:**
26. 5. 2011 (1. kolo)
- **Procedura:**
Spolurozhodování.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 3. 5. 2011, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 24. 5. 2011 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Otázka jednotné patentové ochrany na úrovni Evropské unie je předmětem diskusí již po několik desítek let. Současný patentový systém v Evropě je totiž často označován jako nevyhovující, což bývá odůvodňováno jeho značnou složitostí a vysokými náklady, zejména pokud jde o požadavky na překlad patentů. Patentovou ochranu lze dnes získat buď na základě tzv. národního patentu uděleného příslušným národním patentovým úřadem členského státu, anebo prostřednictvím tzv. evropského patentu, který uděluje Evropský patentový úřad (EPO) založený Evropskou patentovou úmluvou (EPC). Hlavní nevýhoda stávajícího systému pak spočívá v tom, že evropský patent je platný pouze v těch zemích, kde dojde k jeho následné validaci u národního patentového úřadu. Zájemce o patentovou ochranu tedy musí o tuto žádat v každém členském státě zvlášť, což pro něj samo o sobě představuje neúměrnou překážku, a to jak po stránce časové, tak zejména po stránce finanční¹.

Navzdory všeobecnému konsensu ohledně toho, že evropské podniky jsou z důvodu neexistence jednotné patentové ochrany v konkurenční nevýhodě oproti jiným

¹ Podle údajů Evropské komise dosahují celkové náklady na validaci průměrného evropského patentu 12 500 EUR, pokud se patent validuje pouze ve 13 členských státech, a více než 32 000 EUR, pokud se validuje v celé EU.

soutěžitelům na trhu, se po dlouhou dobu nedařilo dosáhnout konečné dohody o konkrétní podobě nového systému. Určitý nový impuls do probíhající debaty v Radě přineslo sdělení Komise „Zlepšení patentového systému v Evropě“ zveřejněné v dubnu 2007², které potvrdilo odhodlání vytvořit jednotný patent Společenství. Na základě závěrů ke zmíněnému sdělení pak Rada pro konkurenceschopnost přijala v prosinci 2009 obecný přístup³, který vyústil ve zveřejnění návrhu nařízení o ujednáních o překladu pro patent EU⁴ dne 30. června 2010.

Bez ohledu na značné úsilí ze strany předsednictví Rady bylo v listopadu 2010 na zasedání Rady ve složení pro konkurenceschopnost zaznamenáno, že se nelze jednomyslně shodnout na řešení ohledně jazykového režimu patentu EU. Některé členské státy se nicméně vyjádřily pro zavedení jednotné patentové ochrany v rámci posílené spolupráce. Tento institut umožňuje devíti či více zemím přijmout nová pravidla pro konkrétní oblast nad rámec stanovený unijním právem, pokud není EU jako celek schopna dosáhnout dohody v přiměřené lhůtě, přičemž nic nebrání dalším členským státům, aby se k posílené spolupráci kdykoliv dodatečně připojily. Následně tedy podalo celkem 12 členských států formální žádost Komisi o povolení posílené spolupráce v této oblasti. Po přijetí návrhu rozhodnutí Rady⁵ požádalo o zapojení do spolupráce v oblasti jednotné patentové ochrany dalších 13 členských států (včetně České republiky). Z evropské sedmadvacítky tak stranou posílené spolupráce zůstala pouze Itálie a Španělsko. Konečný návrh rozhodnutí, kterým se povoluje posílená spolupráce, byl po obdržení souhlasu Evropského parlamentu schválen Radou dne 10. března 2011⁶.

Citelnou trhlinu vznikajícímu jednotnému patentovému systému způsobil posudek Soudního dvora EU⁷ z března 2011, který stanovil, že zřízení patentového soudu EU v navrhované podobě nemá oporu v zakládacích smlouvách a jako takové by narušilo rozložení sil mezi unijními institucemi. Přitom jednotné vymáhání evropských patentů je jedním z klíčových prvků budoucího mechanismu, neboť do jurisdikce soudu má spadat např. rozhodování o platnosti patentu nebo ve sporech o patentovou ochranu.

Posudek Soudního dvora EU nicméně nevytváří podle právní služby Rady EU překážku tomu, aby se členské státy vydaly na cestu posílené spolupráce, a proto Evropská komise schválila dne 13. 4. 2011 návrhy nařízení implementující posílenou spolupráci v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany (KOM(2011) 215) a překladů evropských patentů s jednotným účinkem (KOM(2011) 216). Vzhledem k tomu, že je Smlouvou o fungování EU stanovena odlišná legislativní procedura pro vznik a pro jazykový režim evropských práv duševního vlastnictví (viz čl. 118 odst. 1 a 2 SFEU), musí být režim pro překlady upraven samostatným nařízením.

- **Obsah a dopad:**

Předložený návrh nařízení vychází ze stávajícího systému evropských patentů s tím, že poskytuje jednotný účinek evropským patentům uděleným na území členských států, což vlastně znamená, že pro tyto patenty bude zajištěna jednotná ochrana a stejný účinek ve

² KOM(2007) 165.

³ Dokument Rady 16113/09, dodatek 1.

⁴ KOM(2010) 350.

⁵ KOM(2010) 790.

⁶ Rozhodnutí Rady 2011/167/EU.

⁷ Posudek Soudního dvora EU 1/09 ze dne 8. března 2011 je dostupný na:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62009V0001:EN:HTML>.

všech zúčastněných členských státech. Jednotná patentová ochrana bude volitelná a bude existovat souběžně s vnitrostátními a evropskými patenty. Řízení o udělení patentu EU (stejně jako řízení o udělení klasického evropského patentu ve smyslu dosavadní roztržité mezinárodněprávní úpravy) bude probíhat před Evropským patentovým úřadem v jednom ze tří úředních jazyků, kterými jsou angličtina, němčina a francouzština. Takový patent pak může být udělen, převeden, zrušen nebo může zaniknout s ohledem na území zúčastněných států jako celek.

Navrhovaná právní úprava poskytuje držiteli evropského patentu s jednotným účinkem oprávnění zabránit třetím osobám, aby bez jeho souhlasu přímo nebo nepřímo nakládaly s předmětem patentu, což do značné míry posiluje jeho právní jistotu v tom smyslu, že s jeho vynálezem nebude nakládáno způsobem odporujícím jeho vůli. Účinky tohoto patentu na druhou stranu podléhají určitým omezením, například z důvodu jeho využití pro nekomerční účely. Návrh nařízení také upravuje podmínky pro zacházení s patentem jako předmětem vlastnictví, což v sobě mimo jiné zahrnuje i oprávnění udělit smluvní licenci k využívání vynálezu za odpovídající náhradu.

Zúčastněné členské státy mají zajistit dohled nad úkoly, jejichž prováděním pověřily Evropský patentový úřad. Podle nejnovějších návrhů má být tento dohled prováděn na základě pravidel přijatých v rámci zvláštního orgánu (tzv. *Select Committee*), složeného ze zástupců členských států.

Problematickým bodem návrhu se stala ustanovení, kterými se stanoví výše udržovacích poplatků a distribuční klíč pro rozdělení výnosu z poplatků mezi členské státy. Skutečnost, že kompetence v této oblasti byla svěřena Komisi, jež by v tomto ohledu měla přijímat akty v přenesené pravomoci, byla ze strany některých členských států předmětem kritiky.

Jak již bylo výše zmíněno, pro budoucí vývoj jednotného patentového systému v Unii je naprosto klíčové, aby bylo nalezeno odpovídající řešení ohledně podoby patentového soudnictví. Neexistence Evropského patentového soudu by totiž fakticky znemožňovala vymáhání evropských patentů s jednotným účinkem, což by se významně podepsalo na funkčnosti celého systému. Z důvodu provázanosti této problematiky s otázkou jednotné patentové ochrany a otázkou jazykových překladů je namístě, aby oba předmětné návrhy byly projednávány paralelně s přípravou nového dokumentu o patentovém soudnictví⁸.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Česká republika celkově vítá předložení návrhů nařízení k jednotné patentové ochraně a překladům evropských patentů s jednotným účinkem v rámci posílené spolupráce. Podle vlády ČR je však k ucelenému zhodnocení zlepšení patentového systému v Evropě třeba znát i představu o jednotném patentovém soudnictví. Bez toho není možné posoudit veškeré implikace. Konečné stanovisko ČR závisí také na vyjasnění některých souvisejících otázek, neboť v návrhu chybí některá ustanovení, která jsou pro řádné fungování systému nezbytná. Jde pak zejména o otázku zrušování patentů s jednotným účinkem, udělování smluvních a nucených licencí na tyto patenty nebo o problém s výkladem článku 12 odst. 3 předmětného návrhu. Vláda je rovněž toho názoru, že by bylo vhodnější řešit přerozdělování udržovacích poplatků za patenty prostřednictvím

⁸ Podle pracovní skupiny Mertens je v podstatě jediným řešením stávajícího problému patentového soudnictví vytvoření jednotného patentového soudu na základě mezinárodní dohody uzavřené zúčastněnými členskými státy s tím, že z jurisdikce tohoto soudu budou vyloučeny třetí země.

orgánu, ve kterém by byly zastoupeny členské státy, nikoliv v rámci delegování pravomoci na Komisi. Podle vyjádření gestorů za ČR, kterými jsou Úřad průmyslového vlastnictví společně s Ministerstvem průmyslu a obchodu, jsou tyto otázky v současné době předmětem jednání v Komisi na úrovni skupiny Mertens a mají být dodatečně zohledněny.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

V Evropském parlamentu byl návrh přidělen výboru pro právní záležitosti dne 11. 4. 2011. Nyní se očekává jeho první čtení v plénu. V Radě pro konkurenceschopnost bude návrh projednáván dne 30. 5. 2011.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

1. **b e r e n a v ě d o m í** předložený Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany;
2. **k o n s t a t u j e**, že pro budoucí vývoj jednotného patentového systému v Unii je důležité, aby bylo dosaženo shody ohledně podoby patentového soudnictví;
3. **p o v a Ź u j e z a v h o d n ě**, aby z důvodu úzké provázanosti byly návrhy týkající se jednotné patentové ochrany projednávány souběžně s přípravou konkrétního návrhu dokumentu o patentovém soudnictví;
4. **ž á d á v l á d u**, aby ho informovala o dalším průběhu projednávání návrhů těchto dokumentů.

Jaroslav Lobkowicz v. r.
ověřovatel výboru

Ivana Weberová v. r.
zpravodajka výboru

Jan Bauer v. r.
předseda výboru